

een vrije
en rusten;
plicatie de
nen wor-
nelen op
nen en te

de voor-
de begin-
tsrecht te
an Gods
e Belijde-
erken, een
n bedoel-
udbaar is.

rootschap,
sticht, om
redigden.
als prijs-

igen stand
sch zeker
van Jesus?

iteuren in

in terecht

zou het

a Amerika

n, waaraan

p de Licht-

altje in uw

van enkele

gebrek aan

waallichten,

taan.

16 October

"sprake is

immigran-

schere kring

heeling der

"begonnen,

eren te be-

ing onider,

kt, wij, ging

zelf er niet

eten van die

s; wij wisten

"En waar

rotentanten"

kt, wij heb-

st Gerefor-

h, dat wij de

linale Gere-

nd country"

en oordeel

durven wij

wij in zake

gen zien en

niets anders,

des harten,

a Verbonde

neerde leer

icht.

jaar en dag;

ers zijn, die

in Nederland

intelen.

ganisatie, en

ische Chris-

Rapids de

wijs op Ge-

Deze ver-

vereenkom-

hierbij een

ers, als het

erde ouders,

erid School-

de Gerefor-

langstelling

"waar, dat

stralen" de

erper waren

utkwamen,

dat wij hier

tennen. De

le publieke

van het pu-

n, ook waar

en is begre-

het er maar

de school.

m; slechts

in richting

derijk karak-

ter, in welke

In antwoord hierop diene het volgende:
We hebben voor ons liggen het Report
to the commissioners appointed by her Ma-
jesty to inquire into the Common school sys-
tem of the United States of America, by
the Rev. James Fraser.

Dit werk is met de Bijlagen 1200 blad-
zijden groot.

Men zal dus wel willen gelooven, dat we
waarlijk het Amerikaansche schoolstelsel
wel kennen, en zeer goed weten, dat de
publieke school een geheel ander karakter
in Amerika draagt dan ten onzen; ook
weten wat invloed bij de bepaling van de
inrichting dier scholen aan de ouders is ge-
gund; en eveneens weten, dat, waar de
meerderheid der ouders die school Christe-
lijk wil tinten, die Christelijke tint er aan is.

En mocht de heer Bennink wenen, dat
we hier thans pas achter kwamen, dan zij
het ons geoorloofd te verwijzen naar de
stelsels van het schoolwezen in het buiten-
land, ook in Amerika, reeds in 1873 door
Dr. Kuiper uitgegeven.

Dat we de uitdrukking *Staatschool* be-
zigden, was dan ook volkomen juist, mits
men maar in het oog houde, dat wij in
Nederland schreven, en dit woord dus vol-
strekt niet bezijden in den zin, alsot de
Staten van Amerika de lagere scholen
stichten, maar in de betekenis die wij hier
aan het begrip Staatschool hechten, t. w.
een eigen school, voor wier oprichting het
initiatief van de Overheid uitgaat, en die be-
taald wordt uit belastingen, geheel onver-
schillig of dit Staatsbelasting, plaatselijke
belasting of schoolbelasting is.

Staat het nu vast, dat de *Board of edu-*
cation geen private vereeniging, maar een
officieel lichaam is, en dat de kosten, der
school hoofdzakelijk gevonden worden uit
de van Overheidswege getoemde school-
fondsen en uit de plaatselijke schoolrates,
die met publiek gezag geind worden, dan
zija het geen *vrije scholen*, en tegenover
de Vrije school staat in onze vocabulaire
de *Staatschool*.

Indien intusschen de naam *Staatschool*
in Amerikaansche ooren onjuist klonk, wil-
len we gaarne daarvoor in de plaats stellen:
scholen door het initiatief der Overheid tot
stand gekomen en onderhouden.

Wat voorts de opmerking van den heer
Bennink betreft, dat zijn ijver voor de Vrije
school niets te maken heeft met de bewe-
ging van Roomsche zijde, en allen is op-
gekomen uit de zucht om, evenals hier te
lande, voor Gereformeerde kinderen een
Gereformeerde school te openen, zoo ge-
looven we hem zonder voorbehoud.

Hij vergunne ons echter de beweging
tegen de *Common school*, gelijk ze zich in
Amerika op allerlei wijze openbaart, onder
een gezichtspunt saam te vatten.

Zijne Vereeniging is volstrekt niet de eenige,
die tegen het *Common schoolsystem* in ver-
zet komt.

Die actie is veelzijdig.
Voor het overige verheugt het ons, dat
ook de heer Bennink een *Amerikaansche*
school wil.

Aldus zal men voor kopiëring van
Nederlandsche toestanden in het geheel
andere milieu van Amerika bewaard blijven.

En vraagt de heer Bennink ten slotte,
wat ons bewoog zekere reserve ten be-
hoeve van de *Commonschool* in Amerika te
maken, dan herleze hij wat De Tocque-
ville, Fraser e. a. over de Amerikaansche
publieke school in haar opkomst geschreven
hebben, en hij zal zelf gevoelen, dat het
in de eerste verte niet aangaat dit stelsel
in zijn oorsprong met het stelsel van onze
Wet van 1857 op één lijn te stellen.

Dat we er nu prijs op stellen, om op
dit verschil nadruk te leggen, is overmits
oorspronkelijk het *Common-schoolsystem* in
Amerika van Calvinistischen oorsprong was.
De tijd heeft het verdorven.

In 1642, toen in Massachusetts voor het
eerst deze school in het leven trad en de
"general court of the colony", de eerste
schoolacte uitvaardigde, was het zoo schoon
en zoo goed Calvinistisch bedoeld.

De Kaffers uit Humpata.

Van den heer Van Oosterwijk Bruya
ontvingen we uit sympathie voor onze
mededeeling, een gift, met dit begeleidend
schrijven:

Aan de Redactie van De Heraut.

Met hartelijke blijdschap las ik in de *Heraut*
van 15 dezer de oproeping uit het Kafferland
en acht het een voortrecht hiernevens f te
zenden voor de Evangelieverkondiging te Hum-
pata, betijt (leest) voor eerste bijdrage in de
relatie van den te zenden leeraar, of anders
voor het Zendingwerk aldaar, met vriendelijk
verzek dat gift als van N. N. te willen ver-
melden en over te maken aan wien het behoort.
God geve, dat de bede der Kaffers spoedig
worde verhoord.

W. v. O. B.

Zest, 16 Nov. '96.

Aan dezen broeder onze dank.

Er ligt zoo iets roerends in, als zulk een
volksstam naar God gaat vragen.

Tweede toelichting.

Ook de heer Van Beecck Calkoen was
zoo vriendelijk nota van ons schrijven te
nemen, en zond ons dit stukke:

Utrecht, 16 Nov. 1896.

Geachte Redactie!

Eene zinsnede in De Heraut van 8 dezer
vermeldde uw voldoende over de verklaring
van den heer Hovy, ten opzichte van de neder-
legging zijner betrekking tot de Vrije Gere-
formeerde Universiteit, en tevens uwen wensch, om van mij
eene verklaring te ontvangen omtrent mijn be-
sluit om de betrekking van Curator neder te
leggen.

Geheel te zwijgen op deze zijdelingse op-
roeping tot eene openbare verantwoording, zou,
al wensch ik de betekenis van mijn besluit en
het belang dat daarin door sommigen mocht
worden gesteld niet te overschatten, tot ver-
schillende beschouwing en tot mijn juiste ge-
volgtrekking kunnen leiden.

Maar het geven van een antwoord levert voor
mij geen gering bezwaar op. Het nederleggen
van het lidmaatschap van het Curatorium, waar-
van ik deel uitmaakende sinds de oprichting der
Stichting die mij lief was, en die ik naar de
geringe mate mijner vermogens trouw diende,
heeft mij nooit gekost; niet slechts deed het
mij leed den arbeid ten haren dienste te staken,
maar meer nog het verdwijnen van schoone
verwachtingen, die ik gekoesterd had. Het zal
den vader niet euzel worden gediend, wanneer
hij bij die schoone verwachtingen voor een groot
deel het oog had op het welzijn van den ge-
leefden zoon, die kweekeling der Vrije Univer-
siteit was.

Het is dus overbodig te zeggen, dat ik tot
dit besluit niet kwam zonder voor mij over-
wegende redenen. Die redenen kunnen in den
kring der Vrije Universiteit genoegzaam bekend
zijn, althans voor zooverre aandacht gewijst
is aan mijne beschouwingen over het in den be-
reik der Stichting gezeten, thans zoo droevig
geëindigd, geschied; want ik ben niet in gebreke
gebleven mijne meening in ondubbelzinnige
termen uit te spreken.

Maar ik ben in geen deele voornemens
deze mijne meening in het openbaar te uite-
nen. Ik zal zelfs vermijden de oorzaken te zoeken,
waarom door u eenige verklaring mijnerzijds
wordt gewenscht. Ik zal er niet toe bijdragen,
dat vijandige lieden zich verheugen in onze, te
kwader ure, openbaar geworden oneenigheid;
want wanneer ik bedroefd ben, dan zie ik on-
gaarne, dat anderen zich in mijne droefheid ver-
bijden. Evenmin stel ik mij enig goed gevolg
voor van eene verklaring mijner gevoelens tegen-
over hen die meenen, dat het mij aan het
noodige doorsicht, om in dezen een juist oordeel
te vellen, ontbreekt.

Is dit, in zijne bedoeling zacht en vergoe-
lijkend, verdict rechtvaardig, dan bevat het een
bevestigend antwoord op de vraag die ik mij
van den aanvang af gesteld heb, of niet zoo
ernstige taak als het toelicht op de handhaving
van het zuivere beginsel, in de Vrije Univer-
siteit, voor mij te zwaar was; eene vraag van
welker beantwoording ik thans ben onbevoegd.
Ik heb gemeend mijn plicht te doen door
mijn ambt neder te leggen. Ik meen niet, dat
het mijn plicht is, van dien stap in het open-
baar verantwoording te doen.

De genegenheid mijns harten, mijne hoop en
mijne wenschen voor haar welzijn, blijven aan
de schoone stichting verzekerd.

Met hoogachting,

Uw dienstue, dienaar

A. W. VAN BEECK CALKOEN.

Natuurlijk eerbiedigt onze redactie dit
standpunt.

Zeer terecht wijst voorts de geachte schrij-
ver er op, dat het *alium discipulorum* te
duidelijk van zijn hartelijke sympathie voor
de Vrije Universiteit getuigt, om niet te
beseffen wat het nederleggen van zijn ambt
hem gekost heeft.

Dat die sympathie aan de Vrije Univer-
siteit verzekerd blijft, ook na de beslissing
die te Leeuwarden in zake het beginsel
viel, is ons een oorzaak van blijdschap.

Het gevraagde antwoord.

Aan ons verzoek om de vragen, die we
stelden, alsnog met enig antwoord te wil-
len eeren, is door den heer W. Hovy nog-
maals bereidwillig voldaan.

Wij laten het hier volgen:

Aan de Redactie van de Heraut.

Geachte Redactie!

Wederom hebt gij geoordeeld mij te moeten
oproepen tot schrijven in uw blad. Daarom (en
daarom ook alleen) neem ik nog eenmaal de pen
op, om over het pijnslike onderwerp, waarover
het gaat, nog een enkel woord te zeggen. Wel
had ik gehoopt, dat het niet meer noodig zou
geweesen zijn, daar ik weende duidelijk aan
uwen wensch te hebben voldaan en rekenschap
te hebben gegeven van de beweegredenen, die
mij hebben gedrongen tot afdrukken als mede-
directeur der Vereeniging voor Hooger Onder-
wijs op Gereformeerde grondslag.

Doch nu gij nog eenige vragen doet, moet ik
wel antwoorden, om misverstand te voorkomen.
Voorziet vraag gij: of het waar is, dat mijn
voornemen om af te treden eerst na Seipoint is
opgekomen, dan wel, of niet reeds maanden lang
voor Seipoint door mij was verklaard, dat ik
zou heengaan, indien de heer Lohman he-
ging. Deze vraag acht gij zoo gewichtig, dat gij
een publiek antwoord daarop vraagt.

Ik zie niet in, welke waarde de beantwoording
dezer vraag voor u heeft; maar nu gij een pu-
bliek antwoord van mij wenscht, wil ik gaarne
hier uitspreken — wat Dr. Kuiper niet onbekend
is — dat ook in het begin van 1895 er een oogen-
blik is geweest, waarop ik heb gemeend, dat mijn
werk aan de V. U. spoedig zou zijn afgelopen,
toen in openlijk geschrift de gehele juridische
faculteit werd aangevallen en niemand als haar
verdediger optrad. Ik zag daarin een ontbindings-
proces, waarvan ik het ergste voor onze geliefde
richting vreesde. Evenwel, al moge een hoogst
enkele maal door het oor van een zeer vertrouwd
vriend een dergelijke uiting van mij ver-
noemen zijn — in het openbaar (en daarmee
heeft toch de redactie van een blad alleen te
rekenen) is zulks destijds nimmer door mij uit-
gesproken. De openlijke verklaring van hoog-
leeraren van 22 Maart 1895 had bovendien mijn
ziel met nieuwe hoop en oprechten dank aan
den Heere vervuld, zoodat er van dat oogen-
blik af van verlangen tot heengaan geen sprake
meer bij mij kon zijn. Daarvoor had ik de stich-
ting veel te lief.

Hetgeen evenwel na 22 Maart, of liever op
27 Juni en daarna is geschied, heeft mijn ge-
meend zóódanig geschokt, dat ik daarna, *ook in*
het openbaar (in een stukje in den *Gedrechten*
Kerkbode) heb uitgesproken, dat ik bevoegd was
dat bliken zou, dat aan de juridische faculteit
een onberekenbare schade was toegebracht,
waarvan ik de verantwoordelijkheid als mede-
directeur niet langer zou kunnen aanvaarden.

Dat het voorstel der teekening van de ver-
klaring van 22 Maart is uitgegaan van den hoog-
leeraar Kuiper is mij zeer goed bekend. Dat
daarbij bij hem het oprechte verlangen heeft
voorgezet, dat eenheid komen mocht in de
opvatting van de onderscheidene hoogleeraren
omtrent de betekenis van den grondslag voor
het te geven onderwijs aan onze stichting, en

allerminst door mij weersproken worden. Inte-
gondel werd en wordt dit door mij ten zeerste
en dankbaar gewaardeerd.

Maar hoe dit nu te rijmen is met een advies,
om drie maanden daarna met de geschillen voor
het publiek te komen, waarvan de noodlottige
uitwerking m. i. toch te voorzien ware, kan ik
niet verklaren.

Immers: wij belijden toch, ook waar het het
wegnemen van geschillen onder broeders be-
treft: »Niet door kracht, noch door geweld, maar
door Mijnen Geest zal het geschieden».

Dat in den aanvang de onderhandelingen niet
bijster goed geëind hebben, zal ook niet door
mij worden ontkend, doch wordt wel ten eerste
door mij betreurd. Het is mijne overtuiging,
dat de heer Lohman ten oprechte gemeend heeft,
dat de bedoeling was hem voor zijn onderwijs
een band aan te leggen, dien hij als wetenschap-
pelijk man niet zou mogen aanvaarden. Hij zag
n. l. leuwen op den weg, waar die volstrekt
niet waren te bespeuren, en ik voor mij kan
ook in de bekende theses van den Senaat niet
anders zien dan een ernstig streven, om tot eene
goede methode voor het onderwijs in de on-
derscheidene vakken van wetenschap te geraken.
Meermalen heb ik in dien geest met den heer
Lohman gesproken, en op dat punt gingen onze
opinion uiteen.

Maar desmettemin meen ik, zonder vrees voor
tegenspraak, te mogen constateren:

1. dat de hoogleeraren tot op 24 Juni over
deze hoogst belangrijke beginselen niet elkan-
der hebben onderhandeld; terwijl drie dagen daarna
op Seipoint is vergaderd;

2. dat destijds de heer Lohman er niet aan
gedacht zou hebben de onderhandelingen toen
reeds af te breken, want al ontbrak nog het
noodige licht, om van dwaling overtuigd
te worden was niet gebleken;

3. dat ik dienavonds niet kon toegeven, dat,
zoals gij schrift een kind kan verstaan, dat
naar den op Seipoint openbaar geworden uitweg
moest worden omgezien, als het eenige middel,
om in het stegen zichzelf verdelde huis,
weer eenheid te brengen.

Eenheid, door afsnijden van wat niet aan-
stonds mede wil, is gemakkelijk te verkrijgen;
maar staat in mijn oogen gelijk aan een over-
winning, die eigenlijk een nederlaag is.

Wat ik wel gewild had — ik sprak dit uit
in mijn schrijven van 8 Nov. en neem de vrij-
heid het nog eens over te drukken:

»Wat ware natuurlijker geweest, dan dat men
onder deze omstandigheden geen openlijke ma-
nifestatie hadde gedaan; dat bovenal de hoog-
leeraren al hun invloed gebruikt hadden om tot
geduld te manen, waar toch zulke gewichtige,
maar tevens ook zulke hoogst ingewikkelde be-
sprekingen moesten voorafgaan, om tot een-
stemmigheid te geraken; dat men bij verschil
van inzicht elkan-der in den geest der zachtmoe-
digheid en langmoedigheid hadde trachten te
overtuigen »onder inroeping van de hulpe Gods»,
onder gestadige afsmeking van dien Geest, die
in alle waarheid leidt».

Heel veel meer kan ik hierover niet zeggen.

Een profet of zoon eens profeten ben ik niet.
Of het geholpen had, en of de zoo zeer gewenschte
eenstemmigheid zou zijn verkregen? Ik weet
het niet; maar ik zou gehoopt hebben, dat de
Heere, die ons zulke heerlijke bemoeiingen
schenkt in zijn Woord, om toch veel van Hem te
verwachten, ook in deze een Hoorder des Ge-
beds zou zijn gebleken.

Doch laat ons daarover ons niet verder in een
onvruchtbaren tweestrijd wikkelen. Te oordeelen
voegt mij niet.

Dat komt den Heere alleen toe.

En zoo blijft nog slechts uw derde vraag
over, waarop gij van mij een antwoord ver-
langt, en wel hoe ik sta op het stuk der beginselen.

Eigenlijk is dit van uwe zijde een vragen naar
den bekenden weg. Gij hebt haar zelf reeds
beantwoord, toen gij in herinnering bracht, dat
de commissie van Enquête eenparig (niet zóóals
gij schreef de *concluse*, welke ik daarom ook
geweerigd heb te onderteekenen) maar wel het
Rapport der commissie had aangenomen. Als
medediel die commissie heb ook ik daaraan mijn
stem gegeven, want ik vond en vind het stand-
punt der Vrije Universiteit en de beoordeeling
van de betekenis der Gereformeerde beginselen,
welke haar grondslag uitmaken, juist daarin
weergegeven. Dat ik des heeren Lohman's vrees
niet deelde, dat hem een juk op de schouders zou
worden gelegd, hetwelk hij niet kon aanvaarden,
heb ik reeds hierboven gememoreerd. Daarom
vond ik voor ample en ernstige broederlijke
bespreking dezer aangelegenheid wel degelijk
aanleiding. Maar meer ook niet en *althans nu*
nog niet. Om die reden had ik gewenscht, dat
de vergadering te Leeuwarden hadde verklaard,
dat zij de opvatting van de meerderheid der
Hoogleeraren ten opzichte van de betekenis der
Gereformeerde beginselen als grondslag van
het onderwijs deelde, en dienavonds den wensch
uitsprak, dat getracht werd, door voortzetting
der onderlinge besprekingen, over dit ontwerp
eenstemmigheid te verkrijgen.

Te meer meende ik, dat alle grond daarvoor
was, aangezien volstrekt niet was gebleken, dat
het onderwijs van den Hoogleeraar Lohman in
strijd zou zijn geweest met de Gereformeerde
beginselen.

Hiermede acht ik deze publieke discussie, wat
mij betreft, geëindigd. Hoe ik over de Vrije
Universiteit denk, heb ik reeds den vorigen keer
duidelijk genoeg uitgesproken. Dat ik geen
directeur meer blijven mocht, ging mij aan het
hart, niet het minst ook om de liefde, die ik
steeds zoo ruijschoots mocht ondervinden van
mijn mede-directeuren en van allen, die aan
onze stichting verbonden zijn, en over de op-
rechte genegenheid, die in mijn hart woont
voor jongelingen, die den Heere willen dienen,
gelijk door Gods groote goedheid met zoo
veelen onzer studenten het geval is.

Ik had mij echter liefst in alle stilte terugge-
trokken, en dacht er daarom niet aan openbaar-
heid te geven aan mijn afdruk. Ik ben mij te
veel bewust van mijne onbekwaamheid, dat ik
zeer ongaarne mijn persoon in deze eenig-
zins op den voorgrond gesteld zie. Wil mij dus
vergunning het hierbij te mogen laten. In alle
stille den Heere te mogen dienen gedurende
de dagen die mij nog resten, is de bede van
mijn hart, en wanneer Hij mij wel verzoeken
een steentje mede aan te dragen aan den bouw
van Zijn geestelijk Siom, zal ik zulke de hoogste
eere achten. Verder gaat mijne ambitie niet.

U dankende voor de mij toegestane plaats-
ruimte.

Hoogachtend,

Amsterdam, 16 Nov. 1896.

W. HOVY.

Nachscript. Een punt bleef nog onbeantwoord.
Het betreft eene zaak, die eigenlijk geheel ge-
woonlijk is tusschen Dr. Kuiper en mij, zóóals
mij uit uwe verwijzing naar den *Gedrechten*
Kerkbode is gebleken. Dat in hetgeen ik daarin
schreef door een Roomsche blad voor Dr. K.
een oorzaak van zoo groote angst werd gevon-
den, kan niet aan op eene of andere onvroo-

derlijke uitdrukking, want die komt in die cor-
respondentie niet voor; maar moet dus betrek-
king hebben op het feit, dat er eenig verschil van
opinie bestond tusschen hem en mij. Ik ben
nog steeds, evenals destijds, de meening toege-
daan, dat te veel in het openbaar wordt ge-
schreven, waar het verschillen onder geestver-
wanten geldt, en dat daardoor wordt tegenge-
houden die hartelijke en vertrouwelijke omgang,
die het middel zou kunnen zijn, om van elkan-
der te leeren en door elkan-der te worden terecht-
gezet.

Het selkander de voeten wasschen" wordt te
vaak een »oeren wasschen", en dat leidt m. i.
niet tot verbodering en eenheid, maar verwi-
dert wat samenloort. Dat het mij overigens een
voorrecht en ere geweest is gedurende zulk een
lange reeks van jaren met uwen superieuren
Hoofdredacteur te mogen samenwerken en in
zijn vriendschap te mogen deelen, en ik van
harte hoop, dat de Heere mij dit nog lang zal
mogen gunnen, is mij een behoeft hier uit te
spreken.

Mocht ik mij dus de vrijheid blijven voorbe-
houden sonwille van hem te mogen verschillen
in de wijze van behandeling van zaken, zoo
blijft toch zooveel over, dat mijne volkomene
instemming en waardeering heeft, dat het laatste
het eerste verre overschrijdt.

W. H.

Hiermede is op één punt na deze dis-
cussie ten einde geloopt. De heer Hovy
constateert nu zelf, dat het denkbeeld om
zijn Directeurschap neer te leggen, niet eerst
na Seipoint bij hem is opgekomen, en dat
hij het Rapport der Enquête-commissie juist
acht. Zelf heeft hij er voor gestemd.

In geschil blijft alleen de vraag, of na
afwijzing door den heer Lohman van de
methode van onderzoek, nog verdere ge-
meenschappelijke poging om met hem de
Gereformeerde beginselen te constateren, voor
de overige hoogleeraren denkbaar was.

Hierop toch antwoordt de heer Hovy:
Ja, men had toch moeten doorgaan.

Wij daarentegen achten, als ge in zake
de methode van onderzoek vlak tegenover
elkan-der staat, voortzetting van alle onder-
zoek logisch ondenkbaar.

Verdere gedachtenwisseling over deze logi-
sche mogelijkheid of onmogelijkheid komt
intusschen ook ons ondoeltreffend voor, zoo-
dat we ook onzerzijds, onder dankzegging
aan den heer Hovy, de verdere discussie
over dit onderwerp sluiten.

Onjuiste voorstelling.

Van de beide gewezen hoogleeraren
Lohman ontvingen we een protest tegen de
juistheid van de voorstelling door ons ge-
geven omtrent het verhandelde tusschen de
hoogleeraren der Vrije Universiteit.

Zij schrijven ons:

Geachte Redactie!

In de *Heraut* van 15 November wordt door
u eene voorstelling gegeven van hetgeen, onder
de toenmalige hoogleeraren van de V. U., voor
Seipoint, is besproken en verhandeld.

Gij noemt dat »de nuchtere feiten».

Het lust ons niet, om tegen die voorstelling
eene andere over te stellen; maar nu gij er op
wijst, dat heel de zaak toch voor het voetlicht
der historie komt, achten wij ons verplicht te
verklaren, dat de juistheid van deze voorstelling
door ons in geen deele wordt erkend.

Met verschuldigde achting

Uw di.

A. F. DE SAVORNIN LOHMAN.

W. H. DE SAVORNIN LOHMAN.